

לכבוד
חה"כ דוד רותם
יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט
הכנסת
ירושלים
שלום רב,

הנדון: **חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת), תשס"ח-2007:**
חידוש חובת הדיווח לכנסת

1. אנו פונים אליך בבקשה שתיזום תיקון חקיקה, שיחייב את רשויות החקירה לדווח לוועדה שבראשותך על השימוש שהן עושות בסמכויות על פי החוק שבנדון.
2. חובת הדיווח שבסעיף 14 לחוק נקבעה במהלך דיוני הוועדה שקדמו לקבלת החוק. זאת, לאור הספקות והחששות שקיננו בלב הח"כים לנוכח הסמכויות מרחיקות הלכת שהחוק נותן בידי שורה של רשויות אכיפה¹.
3. גם לשיטת המדינה, חובת הדיווח השנתי לכנסת מהווה את אחד הנדבכים החשובים במיתון הפגיעות בכוח ובפועל, שנגרמות לזכויות היסוד כתוצאה מהפקדת הסמכויות מרחיקות הלכת בידי רשויות האכיפה. כפי שהסביר היועץ המשפטי לממשלה בבית המשפט, הדיווח המפורט לכנסת מאפשר "שקיפות ובקרה על השימוש בסמכויות שנכללו בחוק". "מכלול הנתונים שאמורים להיכלל בדיווח אמור להבטיח פיקוח ובקרה ממשיים על אופן השימוש בנתוני התקשורת, כמו גם עליות קבלתם ואופן השימוש בהם"².
4. לאור הדברים הללו, יש להצר על כך שחובת הדיווח עוגנה כהוראת שעה, שתוקפה פג בשלהי שנת 2011³. יתר על כן, הדיווחים המעטים שאותם זכתה הכנסת לקבל לא רק שלא הניחו את דעתם של חברי הכנסת, אלא שהם הגבירו את החששות והספקות שליוו את החוק כבר בעת שחוקק. בדיון שקיימה הוועדה על הדיווח השני (והאחרון) סיכמת את הדברים כך:

"סעיף 14 לחוק שמחייב אתכם לדווח הוא הוראת שעה. יש לי הרגשה שאני הולך להפוך אותו להוראה קבועה. ככל שלא מפקחים עליכם, החגיגה הולכת וגדלה (...). אני מוכרח לומר ששבע רצון אני בטח לא... בגלל שיש לי הרושם שהשימוש, במשטרה לפחות, הוא הולך וגדל. הפיקוח הוא לא מספיק. קודם כל נבקש לשנות

¹ ר' דבריו של השר לביטחון פנים, חה"כ אבי דיכטר, בדיון מיום 12.11.2007 (עמוד 16): "אני ער לכך שהוועדה חרדה גם לתמונת המצב שמתקפת ברשות המחוקקת, ולכן ההנחיה שלי למשטרה הייתה להיות נדיבים בדיווח גם אם נצטרך לעבוד יותר קשה במשטרה כדי להביא את הדיווחים האלה, אבל חשוב לתת למחוקק את תחושת הביטחון שהדברים הם בשליטה."

² סעיפים 35 ו-23 לתגובת המדינה מיום 2008.22.5 - בג"צ 3809/08 האגודה לזכויות האזרח נ' משטרת ישראל.
³ החוק פורסם בס"ח תשס"ח מס' 2122 מיום 27.12.2007, ולפיכך תוקפה של הוראת השעה, שנקבעה לארבע שנים, פג בסוף דצמבר 2011; ראו דברי יו"ר הוועדה, חה"כ פרופ' בן ששון: "תכניסי בסוף החוק הוראת שעה של דיווח לוועדה, ונראה איך החוק עובד." (פרוטוקול מיום 16.7.2007, עמוד 24).

- את החוק ולהפוך את חובת הדיווח לחובה קבועה ולא להוראת שעה. אנחנו נתחיל לדרוש מכם דיווחים כל 6 חודשים ולא כל שנה. הדיווחים יהיו מפורטים." ⁴
5. למסקנה דומה הגיע גם בית המשפט העליון. בפסק הדין שדחה את העתירות נגד החוק הביעה הנשיאה ביניש דאגה לנוכח הדיווחים על יישום הוראות החוק:
- "נראה לכאורה כי חלק מן הרשויות, ומשטרת ישראל במיוחד, הגדילו בצורה משמעותית את השימוש שנעשה על-ידן בסמכויות שמעניק החוק... אין בפנינו הסברים באשר לשינוי שנעשה בהיקף השימוש בסמכויות החוק, אשר יכול שהוא מוצדק לגופו... איננו מוצאים בנסיבות העת הזאת צורך להמשיך ולבחון היבטים אלה... יש מקום לפעול להארכת תוקפו של סעיף זה. יכול וראוי אף להפכו לקבוע". ⁵
6. מעבר לצורך ליתן תוקף מחודש להוראת סעיף 14, מן הראוי להרחיבה ולוודא שהדיווחים של רשויות החקירה לכנסת יהיו מפורטים יותר. בשני הדיונים שניהלת בוועדה בעקבות הדיווחים, התברר שפיקוח ראוי של הכנסת מותנה בכך שהדיווח יכלול פרטים נוספים, ובין היתר:
- 6.1. פירוט העבירות שלשם חקירתן הוגשה בקשה לקבל נתוני תקשורת. ⁶
 - 6.2. מספר הפעמים שבית המשפט דחה בקשה שהוגשה לו לפי החוק. ⁷
 - 6.3. מספר הבקשות לקבל נתוני תקשורת של "בעל מקצוע", שחל לגביו חיסיון. ⁸
 - 6.4. כמה היתרים, שנתן בית המשפט לפי החוק, מומשו בסופו של דבר. ⁹
 - 6.5. מספר המקרים שבהם הוביל השימוש בסמכויות על פי החוק להגשת כתב אישום. ¹⁰
7. יצוין, כי משטרת ישראל ועוזר היועמ"ש במשרד לביטחון פנים כבר אישרו, שהנתונים הנוספים הללו הם זמינים (קיים מעקב ממוחשב) ואינם מסווגים. הם שותפים ל"תפיסת העולם" שלפיה "הממשלה צריכה לדווח על הכול, על כל מה שהיא יכולה וכל מה שאיננו תחת חסיון". ¹¹
8. אנו מבקשים שתיזום תיקון חקיקה שיעגן את חובת הדיווח כאמור לעיל. קרוב לוודאי שהסנגוריה הציבורית ולשכת עוה"ד, יוכלו לתרום מניסיונם הרב, להעיר ולהוסיף על הדברים דלעיל, ושכמונו, גם הם ישמחו לעמוד לרשותך ולסייע בקידום חקיקה כאמור.

בכבוד רב ובברכה,

אבנר פינצ'וק, עו"ד

העתקים:

גב' סיגל קוגוט, המשנה ליועץ המשפטי לכנסת
ד"ר יואב ספיר, הסנגור הציבורי הארצי
עו"ד דן חי, יו"ר ועדת הגנת הפרטיות בלשכת עורכי הדין

⁴ ועדת החוקה, פרוטוקול מיום 5.6.2011, עמודים 5 ו-19.

⁵ בגץ 3809/08 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משטרת ישראל (28.5.2012) פסקה 33.

⁶ ועדת החוקה, פרוטוקול 2.2.2010 עמ' 11-12.

⁷ ועדת החוקה, פרוטוקול 2.2.2010 עמ' 14-15.

⁸ ועדת החוקה, פרוטוקול 2.2.2010 עמ' 15.

⁹ ועדת החוקה, פרוטוקול מיום 5.6.2011 עמ' 9.

¹⁰ ועדת החוקה, פרוטוקול מיום 5.6.2011 עמ' 11-12.

¹¹ ועדת החוקה, פרוטוקול 2.2.2010 עמ' 12; ועדת החוקה, פרוטוקול מיום 19.8.2007, עמוד 41.

עו"ד ענבל רובינשטיין, יו"ר פורום משפט חוקתי וזכויות אדם, לשכת עורכי הדין